

mindst af hvordan de enkelte aktører i denne tekstlige kakofoni hver især var tilknyttet staten/centraladministrationen.

Jesper Jakobsen

| Lawrence J. Baack: *Undying Curiosity. Carsten Niebuhr and The Royal Danish Expedition to Arabia (1761-1767)*, (*Oriens et Occidens*, Band 22), Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2014, 433 s., 22 ill., 68 euro.

Den amerikanske historiker Lawrence J. Baack fra Berkeley har skrevet den første samlede videnskabelige fremstilling af Frederik 5.s videnskabelige ekspedition til Arabien 1761-1767. Den internationale forskning har hermed fået et tiltrængt og fyldestgørende standardværk.

Bogen giver et fuldstændigt og detaljeret overblik over rejsens forberedelse i København, udvælgelsen af deltagerne, herunder den velkendte Carsten Niebuhr (1733-1815) – ekspeditionens eneste overlevende – selve rejsens forløb og Niebuhrs arbejde med at publicere dens resultater. Geografien for rejsen var omfattende, og alene denne del af bogen fylder knap 200 sider. Igennem delkonklusioner gør Baack rede for ekspeditionens afvikling, resultater og betydning. Bogen afsluttes med en længere perspektiverende konklusion.

Ingen forsker kan reelt favne alle de emner, som Den Arabiske Rejse berører, med alt fra botanik, sprogvidenskab og kartografi til bibelforskning. Baack er derfor på mange felter afhængig af andres forskning, men dette håndterer han klart og gennemskueligt. Han gør i vidt omfang brug af originalt kildemateriale, særligt ekspeditionens breve til den danske administration. Forfatteren har tidligere arbejdet med danske forhold, og hans omgang med stoffet fremstår solidt.

Bogen styres ikke af nye teoretiske vinklinger eller læsninger af stoffet, men det gør mindre, ganske enkelt fordi Baacks fremstilling opfylder et behov. Siden Thorkild Hansens historiske roman fra 1962 *Det Lykkelige Arabien*, har ingen taget livtag med en samlet beskrivelse af rejsen som den komplekse historiske begivenhed, den er. Her kan man måske indføje en mindre kritik. Det forekommer anmelderen, at Baack i nogen grad læner sig op ad den dramatiserende udlægning af deltagerne, som findes hos Thorkild Hansen, og som i en videnskabelig sammenhæng kommer til at gøre personerne lidt skabelonagtige i stedet for at lade dem brede sig ud.

Dette rokker dog ikke ved, at Baacks bog vil stå som standardværket om rejsen i de næste mange år. Tilbage bliver så behovet for en engelsk oversættelse af Niebuhrs rejsebeskrivelse. Baack anvender den tyske original, og vi danske læsere er velsignet med en komplet og meget

tekstnær oversættelse fra 2003. Værre står det til for det engelske publikum, som i nu mere end 200 år har været afhængige af den såkaldte Heron-udgave (*Travels through Arabia and other Countries in the East* 1792), som er et forkortet og kommenteret sammenkog af Niebuhrs to værker, *Beschreibung von Arabien*, udgivet i 1772 og *Reisebeschreibung nach Arabien* fra 1774 og 1778.

Er Den Arabiske Rejse en bog værd også i en større, engelsksproget offentlighed? Baack beskriver rejsen som det eneste væsentlige bud på en videnskabelig ekspedition fra Skandinavien og Tyskland i hele 1700-tallet. Andre har kaldt rejsen for verdens første egentligt videnskabelige ekspedition. Alt kan diskuteres, men ingen, der dykker ned i stoffet, kan undgå at opdage, hvor mange væsentlige tråde der samles i netop denne besynderlige og uheldsvange rejse til Arabien. Ekspeditionen var et laboratorium for en række af 1700-tallets vigtigste videnskabelige metoder, tanker og aspirationer. Med *Undying Curiosity* giver Baack ekspeditionen et velfortjent skub ind i den engelsksprogede forskning, hvor dens potentiale som studieobjekt kun langsomt er ved at forme sig.

Anne Haslund Hansen

| Lars P. Poulsen-Hansen (udg.): *Den Ryssiske Lov 1649. Oversat og kommenteret af Rasmus Æreboe 1721*, Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 2013, 589 s., 478 kr.

Denne vægtige og smukt udstyrede bog er det sjette bind i serien „Beringiana“, som hovedsagelig angår dansk-russiske forbindelser i det 18. århundrede. Rasmus Æreboe (1685-1744) indtager en fremtrædende plads i disse forbindelsers historie. Han var en fynsk skippersøn, der færdiggjorde sit teologistudium i februar 1709, og kort efter sin embedseksamen lykkedes det ham at blive antaget som privatsekretær hos Just Juel, der skulle til Rusland som gesandt. Under opholdet i det fremmede formåede Æreboe at lære det russiske sprog til gavn. Efter gesandtskabets hjemkomst til Danmark i foråret 1712 var han stadig sekretær for Just Juel, men da denne stak til søs som øverstbefalende på et orlogsskib, fordrev han ventetiden i land med at oversætte den russiske lovbog *Sobornoje Ulozjenije* fra 1649, bestående af 25 kapitler med i alt 967 artikler. Den var i 1663 blevet oversat til latin af en østrigsk diplomat, baron Augustin von Mayerberg. Men dette var en ufuldstændig og kortfattet gengivelse af den russiske originaltekst. Æreboes arbejde er den første komplette oversættelse overhovedet og tilmed den første danske oversættelse af en russisk bog. Det er en bemærkelsesværdig pionérbedrift, når det tages i betragtning, at der